

така да се каже, среща и се борят двете основни линии в българската литература. Но онова, което побеждава, което творчески преобладава, което е художествено силно и което стига до нас днес със своята познавателна, художествена и действена страна, е реалистичното и демократично творчество на Славейков. С него той има значение и в развитието на нашата литература, и за нас днес... Славейков ще живее с реалистичните си и прогресивни произведения, близки до народния живот, наситени с чувства на човешина и демократизъм. С тия произведения Славейков се нарежда в реалистично демократичната линия, като един от големите творци на българското художествено слово»¹. И съветският българовед Д. Ф. Марков оценява високо творчеството на Славейков, наричайки го «поет — реалист»².

В статията си *Ivan Vazov, șeful curentului literar naționalist din Bulgaria*³, Илие Бърбулеску си поставя за цел да изясни поетическата личност на Ив. Вазов, да я съпостави с тая на Славейков и по тоя начин да предпази румънския читател от «ideile false», разпространявани от «Voința națională». Бърбулеску не споделя мнението на Кръстев, който отрича всякаква поетическа дарба у Вазов. За Бърбулеску «Вазов е значителна фигура в духовния живот на България (стр. 360)... човек по природа оптимист, впечатлителен и с наблюдателен ум» (стр. 361). Литературната му дейност е богата и разнообразна, обаче Славейков е по-разнообразен в идейно отношение и по-дълбок като мислител и психолог. Бърбулеску сравнява П. Славейков с големия румънски поет М. Еминеску. И след незадълбочен и неизчерпателен анализ на Вазовото творчество, той заключава: «патриотизмът... силната любов към природата на българските земи, лиризмът и оптимизмът съставят същността на Вазов като литературна личност» (стр. 368).

Липсата на по-голямо идейно разнообразие в творчеството на Вазов, на «западни културни елементи» и ограничаването му изключително «в български традиционни елементи», според Бърбулеску, се дължат на факта, че Вазов не е познавал и не е могъл да почувствува западната литература, а недостатъчното познаване на френски език не му е дало възможност да вникне дълбоко в нея. Обаче Бърбулеску, подчертава, че «заедно със Славейков, Вазов се издига над останалите български писатели, особено с топлината, с която изразява тези чувства и с необикновената хармония на стиха, който се лее леко и вдъхновено от перото му. Може да се каже, че в това отношение Вазов е наистина значителен поет» (стр. 369).

Към казаното от Бърбулеску нека направим някои допълнения. Вазов и Славейков се формират като поети в две различни исторически епохи и, естествено, факторите, които действуват върху тях, са различни. Вазов не можеше да не се развие като пламенен патриот през епохата на възраждането, когато борбата за свобода от турско робство и революционният дух на масите стига до най-високото си напре-

¹ Г. ЦАНЕВ, *Страници от историята на българската литература*, София, 1958, стр. 327—328.

² Вж. Пенчо Славейков, в *Очерки истории болгарской литературы*, стр. 196.

³ «*Viata Românească*», 1912, в. 5—6, стр. 357—369.